

Odpovědnost za škodu

Absolutní objektivní odpovědnost neznamená odpovědnost za všech okolností, nýbrž pouze tehdy, jsou-li kumulativně splněny všechny zákonné podmínky. Existence příčinné souvislosti musí být najisto postavena. Pouhá pravděpodobnost, že škoda mohla tvrzeným způsobem vzniknout (a také obvykle vzniká), nepostačuje. Neměla-li škoda příčinu v povaze konkrétním užitím přístroji (věci), nejsou splněny předpoklady vzniku objektivní odpovědnosti. Břemeno tvrzení a břemeno důkazní nese žalobce (poškozený).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 508/2005, ze dne 27.9.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. V., zastoupeného advokátkou, proti žalovaným: 1) MUDr. E. H., zastoupené advokátem, 2) MUDr. E. S., 3) MUDr. L. K., 4) MUDr. R. G., a 5) MUDr. J. E., zastoupenému advokátem, za vedlejší účasti K., p., a.s., na straně 1., 4., a 5. žalovaného a za vedlejší účasti Č. p., a.s. na straně 2. a 3. žalovaného, o 225.712,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 po sp. zn. 8 C 18/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. srpna 2004, č.j. 21 Co 128/2004 - 398, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobce se vůči žalovaným domáhal zaplacení částky 225.712,- Kč s příslušenstvím jako náhrady škody na zdraví, která mu vznikla v důsledku onemocnění infekční žloutenkou typu C; onemocnění lékaři diagnostikovali během pobytu žalovaného ve zdravotnickém zařízení v období od 22.4. do 17.5.1996. Žalobce tvrdil, že žloutenkou se mohl nakazit u kteréhokoliv ze žalovaných, neboť u všech absolvoval v inkubační době tzv. invazivní zákroky, s nimiž je spojeno riziko onemocnění hepatitidou typu C.

Obvodní soud pro Prahu 5 mezitímním rozsudkem ze dne 16. prosince 2003, č.j. 8 C 18/98 - 351, rozhodl, že žaloba je co do základu po právu vůči žalovaným ad. 2), 3) a 5) a vůči žalovaným ad 1) a 4) žalobu zamítl. Soud prvního stupně byl při svém rozhodování vázán právním názorem, vysloveným v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. ledna 2002, č.j. 64 Co 392/2001 - 226, kterým odvolací soud zrušil v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně ze dne 18.5.2001, č.j. 8 C 18/98 - 144. Odvolací soud v něm zdůraznil, že žalobce se v rozhodné době podrobil zákrokům, které s sebou nesou riziko nákazy infekční žloutenkou typu C, z pohledu zatím známých způsobů jejího přenosu, nicméně prozatím odmítl závěr soudu prvního stupně, že žalobce se mohl nakazit i jiným způsobem, neboť tento závěr neměl oporu v provedeném dokazování. Odvolací soud zavázal soud prvního stupně, aby při právním posouzení věci vycházel z ustanovení § 421a obč. zák., a uložil mu, aby posoudil míru pravděpodobnosti přenosu nemoci na žalobce ve vztahu k jednotlivým žalovaným, a to metodou vyloučení variant méně pravděpodobných podle současných poznatků lékařské vědy a určení varianty nejpravděpodobnější. Soud prvního stupně se měl také zabývat tím, zda škoda nevznikla výlučně zaviněním poškozeného (při úrazu střepy skla či porušením léčebného režimu).

V mezitímním rozsudku soud prvního stupně odkázal na závazný právní názor odvolacího soudu; závěr, že podle § 241a obč. zák. co do základu odpovídají za škodu vzniklou žalobci žalovaní MUDr. S., MUDr. K. a MUDr. E. (dále jen „žalovaní“), odůvodnil zjištěním, že lékařské zákroky, které žalovaní prováděli, a přístroje, které užili, mohly být zdrojem nákazy žalobce. V řízení totiž - jak zdůraznil soud prvního stupně - bylo prokázáno, že právě takové zákroky s sebou nesou riziko přenosu nákazy, přičemž současně nebylo prokázáno, že k nákaze mohlo dojít jiným způsobem, resp. že žalobce by škodu spoluzavinil (např. svým rizikovým chováním).

Rozsudkem ze dne 31. srpna 2004, č.j. 21 Co 128/2004 - 398, Městský soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobu vůči žalovaným zamítl se závěrem, že žalobce neprokázal, že škoda na jeho zdraví byla ve smyslu ustanovení § 241a obč. zák. způsobena okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci použité při aplikaci injekce či v jiné zdravotnické službě, resp. neprokázal existenci příčinné souvislosti mezi jednotlivými lékařskými zákroky a poškozením na zdraví virovou hepatitidou typu C. Odvolací soud s poukazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 2 Cdon 961/96, zdůraznil, že právě existence příčinné souvislosti musí být postavena

najisto; připuštění pouhé možnosti onemocnění žalobce v souvislosti s těmi lékařskými zákroky, které prováděli žalovaní, nepostačuje, byť to byly tzv. invazivní zákroky. Žalobce podle odvolacího soudu neprokázal, že by bylo možno k tíži žalovaných přičíst kteroukoliv z nejčastějších příčin přenosu nákazy virovou hepatitidou typu C (podle znaleckých posudků jde typicky např. o nedodržení bezpečných postupů při manipulaci s lidským biologickým materiálem, o zacházení s kontaminovanými předměty či nástroji, o další užití jehel a přístrojů určených na jedno užití atd.).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. Odvolací soud podle dovolatele v dané věci nesprávně posoudil příčinnou souvislost; při vědeckém závěru, že k převážné infekci poškozených hepatitidou typu C dochází tzv. parenterální cestou (především invazivním způsobem), přičemž jiný způsob kontaminace zjištěn nebyl, měl odvolací soud dojít k závěru, že žaloba je co do základu po právu. Jak vyplynulo ze znaleckých posudků, obecně je velice malá pravděpodobnost získání nákazy v občanském životě. Protože možný zdroj nákazy žalobce mimo zdravotnické zařízení v řízení nebyl zjištěn, bylo nezbytné uzavřít, že k onemocnění žalobce došlo v příčinné souvislosti s jeho pobytem v jednom ze zdravotnických zařízení. Byly tak splněny všechny podmínky pro odpovědnost žalovaných za škodu podle § 421a obč. zák. Jejich odpovědnost měl – jak se uvádí v dovolání – odvolací soud stanovit solidárně vzhledem k § 438 obč. zák., které lze aplikovat i v případech objektivní odpovědnosti za škodu.

Žalovaný MUDr. J. E. navrhnul, aby Nejvyšší soud podané dovolání zamítl a zdůraznil zejména, že nebylo prokázáno, že by při lékařském zákroku, který prováděl u žalobce byl užitý přístroj (věc) příčinou žalobcova onemocnění.

Dovolatel ve snaze odůvodnit přípustnost podaného dovolání také podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., tedy pro zásadní význam rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce, namítá, že odvolací soud se odchýlil i od většinové praxe soudů v obdobných případech, kdy soudy dovodily odpovědnost zdravotnického zařízení za škodu, ačkoliv ani v jednom z těchto případů nebylo možno určit zdroj nákazy se stoprocentní pravděpodobností. Tato část dovolání je svým obsahem součástí dovolatelovy kritiky právního posouzení věci odvolacím soudem; přípustnost podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. totiž dovolatel dovozuje nesprávně a nadbytečně, neboť rozsudek odvolacího soudu je rozhodnutím měnícím.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací po zjištění, že dovolání, které je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., přezkoumal ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. rozsudek odvolacího soudu bez jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.), vázán přitom uplatněným dovolacím důvodem, a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněno.

Nejvyšší soud je ve smyslu § 242 odst. 3 o.s.ř. vázán uplatněným dovolacím důvodem, kterým dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.]. Ze skutkových zjištění a skutkových závěrů odvolacího soudu je proto Nejvyšší soud povinen vycházet a prověřit (ovšem jen prostřednictvím dovolatelových výhrad) zda odvolací soud při právním posouzení věci aplikoval právo na zjištěný skutkový stav zákona odpovídajícím způsobem.

Ani odvolací soud nezpochybnul skutkový závěr soudu prvního stupně, že lékařské zákroky, které u žalobce prováděli žalovaní MUDr. S., MUDr. K. a MUDr. E., (popř. přístroje, které užili), mohly být zdrojem jeho nákazy, neboť – jak vyplynulo ze znaleckého dokazování - právě takové zákroky s sebou riziko přenosu nákazy nesou. Odvolací soud však právem tento závěr považoval sám o sobě za nepostačující, jestliže nebylo v řízení současně prokázáno (žalobce neunesl důkazní břemeno), že by bylo možno k tíži žalovaných při konkrétním lékařském zákroku přičíst některou z uznávaných příčin přenosu nákazy virovou hepatitidou typu C, tedy například že nedodrželi bezpečné postupy při manipulaci s lidským biologickým materiálem, zacházeli s kontaminovanými předměty či nástroji anebo opakovaně užili jehlu nebo přístroj určených na jedno užití.

Není pochyb, že právní posouzení odpovědnosti žalovaných za škodu vzniklou žalobci, vymezené právě uvedeným skutkovým závěrem, se řídí ustanovením § 421a obč. zák. Škoda měla žalobci vzniknout při poskytování zdravotnických služeb žalovanými, přičemž nebylo ani tvrzeno, že by kdokoliv ze žalovaných provedl lékařský zákrok vadně (v takovém případě by se jeho odpovědnost za škodu řídila obecnou úpravou v ustanovení § 420 obč. zák.).

Ustanovení § 421a obč. zák. obsahuje skutkovou podstatu zvláštní objektivní odpovědnosti za škodu; jde o odpovědnost toho, kdo plní závazek (zde poskytuje zdravotnické služby), za nebezpečí či riziko způsobení škody, které je dáno povahou užitého přístroje či jiné věci, ovšem za předpokladu, že okolnosti, které škodu způsobily měly svůj původ právě v konkrétní užití věci či přístroji. Odpovědnost – za splnění ostatních předpokladů – je dána, jestliže škoda byla způsobena v důsledku kvalifikovaného působení - vlivem okolností přímo vyplývajících z povahy použitého

přístroje či věci. Vznikne-li škoda v příčinné souvislosti s takovou okolností, nastupuje objektivní odpovědnost, již se na rozdíl od obecné úpravy nelze nijak zprostit.

Tato tzv. absolutní objektivní odpovědnost neznamená odpovědnost za všech okolností, nýbrž pouze tehdy, jsou-li kumulativně splněny všechny zákonné podmínky. Existence příčinné souvislosti musí být najisto postavena. Pouhá pravděpodobnost, že škoda mohla tvrzeným způsobem vzniknout (a také obvykle vzniká), nepostačuje. Neměla-li škoda příčinu v povaze konkrétním užitým přístroji (věci), nejsou splněny předpoklady vzniku objektivní odpovědnosti. Břemeno tvrzení a břemeno důkazní nese žalobce (poškozený).

Uvedené zásady, které Nejvyšší soud opakovaně vyjádřil ve své judikatuře (např. rozsudek sp. zn. 2 Cdo 961/96 nebo rozsudek sp. zn. 25 Cdo 1003/2002), odvolací soud v dané věci aplikoval přesně; předpokladem nároku na náhradu škody je zjištění, že poškozený onemocněl virovou hepatitidou typu C v příčinné souvislosti s takovým provedením lékařského zákroku (v jeho důsledku) některým ze žalovaných, při kterém byl užitý nástroj (přístroj či jiná věc) zdrojem nákazy. Ve věci vedené pod sp. zn. 2 Cdo 961/96 Nejvyšší soud zdůraznil, že o objektivní odpovědnost zdravotnického zařízení za škodu způsobenou pacientovi jde tehdy, jestliže k onemocnění pacienta došlo v důsledku použití nesterilní jehly při léčebném zákroku.

Jaký je rozdíl tohoto právního závěru oproti právní konstrukci, kterou prosazuje žalobce v dovolání, je zřejmý.

Nestačí důkaz o tom, že např. byla užitá jehla (např. k odběru krve) a že s užitím nesterilní jehly je spojeno vysoké riziko přenosu hepatitidy, nýbrž musí být podán důkaz, že jehla byla v daném případě nesterilní (resp. nebyla užitá poprvé či náležitě sterilizována) a právě pro uvedené riziko lze dovodit příčinnou souvislost mezi užitím nesterilního nástroje a virovým onemocněním. Příčinná souvislost může být dána jen tehdy, jestliže jsou obecně rizikové vlastnosti užitého přístroje nebo jiné věci v konkrétním případě prokázány.

Při úvaze, kterou prosazuje dovolatel, by každý další lékař (zdravotnické zařízení), kterého žalobce navštívil v inkubační době a který provedl tzv. invazivní zákrok, měl solidárně odpovídat za škodu na zdraví žalobce, ačkoliv ničeho nezanedbal a při lékařském zákroku užil přístroje či jiné věci přesně v souladu s uznávanými postupy a doporučeními. Tak tomu právě není. Odvolací soud přesně vyložil, že odpovědnost by bylo možné přičíst (za splnění ostatních předpokladů) jen tomu, u něhož by bylo prokázáno, že právě při jeho lékařském zákroku se obecně existující riziko proměnilo v příčinu vzniku onemocnění, tedy že obecně rizikové vlastnosti užitého přístroje nebo jiné věci v konkrétním případě byly prokázány (jehla byla kontaminována, přístroj nesterilní apod.).

Právní posouzení věci odvolacím soudem a na něm založené rozhodnutí se tedy dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu zpochybnit nepodařilo. Protože rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný, Nejvyšší soud dovolání zamítl podle § 243b odst. 2 o.s.ř.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)